

Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci neudělení mezinárodní ochrany

A. Závěry šetření

Bývalá zástupkyně veřejného ochránce práv vydala zprávu o šetření podnětu paní A., st. příslušnost Nigerijská federativní republika („stěžovatelka“), zastoupené Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s. Obrátila se na nás z důvodu, že ji odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra („OAMP“) neidentifikoval jako oběť obchodování s lidmi a neudělil jí mezinárodní ochranu.

OAMP v řízení pochybil v následujících bodech:

- (1) OAMP se **nedostatečně zabýval zranitelností** stěžovatelky, v důsledku čehož v průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu postupoval v rozporu s § 10 odst. 4 zákona o azylu¹ (část C.1 zprávy o šetření).
- (2) OAMP **neprovedl identifikaci stěžovatelky jako oběti obchodování** s lidmi v souladu s článkem 10 Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi² (část C.1 zprávy o šetření).
- (3) OAMP v rozporu s § 23c zákona o azylu a § 50 správního řádu v rámci řízení **nevzal v potaz stěžovatelkou doložené stanovisko organizace La Strada** a nevypořádal se s ním v rámci odůvodnění (část C.1 zprávy o šetření).
- (4) OAMP v rámci řízení ve věci mezinárodní ochrany v souladu s čl. 10 odst. 3 písm. b) procedurální směrnice³ a ustálenou judikaturou **neopatřil relevantní zprávy o zemi původu** stěžovatelky pro vyhodnocení, zda se stěžovatelka stala obětí obchodování s lidmi, a také pro meritorní posouzení její žádosti o udělení mezinárodní ochrany (části C.1 a C.2 zprávy o šetření).
- (5) OAMP se v případě stěžovatelky **nesnažil** v souladu s § 23 odst. 5 zákona o azylu **při provedení pohovorů zajistit přítomnost osob stejného pohlaví**, jako je pohlaví stěžovatelky (část C.3 zprávy o šetření).
- (6) OAMP pro tlumočení z a do anglického jazyka **ustanovil ad hoc tlumočníka bez posouzení splnění podmínek** pro postup podle § 24 zákona o znalcích a tlumočnících⁴ (část C.4 zprávy o šetření).

1 Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

2 Vyhlášená pod č. 33/2017 Sb. m. s.

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany.

4 Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících předpisů. Předpis byl zrušen ke dni 31. prosince 2020 a nahrazen zákony č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích.

B. Vyjádření úřadu

B.1 První vyjádření ředitelky OAMP

Ředitelka OAMP Mgr. et Mgr. Pavla Novotná uvedla, že se závěry ve zprávě o šetření nesouhlasí. Stěžovatelka v průběhu správního vyhoštění ani při následném podání žádosti o mezinárodní ochranu nemluvila o nuceném odchodu z Nigérie. O tom, že se stala obětí obchodu s lidmi, hovořila až během dvou pohovorů konaných dne 1. února a 7. března 2018,⁵ kdy však byly zjištěny závažné rozpory ve výpovědích ohledně pobytu stěžovatelky v Itálii. Na straně OAMP tak vznikly zcela oprávněné pochybnosti, zda je výpověď ohledně tvrzení, že se stala v Itálii obětí obchodu s lidmi, věrohodná. Stěžovatelka nebyla označena za zranitelnou osobu ani Policií ČR během výslechu v prosinci 2017. Neučinil tak poté ani Krajský soud v Hradci Králové, který projednával její žalobu proti rozhodnutí OAMP o zastavení řízení, a posléze ani Nejvyšší správní soud, který OAMP ve svém rozhodnutí pouze nařídil posoudit její tvrzení, že se stala obětí obchodování s lidmi.

Vázán tímto rozsudkem pak správní orgán vydal už dne 11. září 2019 pod č. j. OAM-185/LE-BE01-K03-R2-2017 rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany a velmi podrobně se zde zabýval právě posouzením, zda lze žadatelku považovat za oběť obchodování s lidmi, případně zranitelnou osobu. V předmětném rozhodnutí správní orgán neshledal, že žadatelka je zranitelnou osobou. Rozhodně však nelze tvrdit, že by se tímto aspektem její žádosti nezabýval. Pokud jmenovaná sama neoznačila v průběhu správního řízení svou osobu za jakkoliv zranitelnou a zranitelnost u ní neshledaly ani další orgány, neměl OAMP povinnost ani oprávnění s ní jako se zranitelnou zacházet.

Tuto výhradu tedy ředitelka OAMP odmítla jako nedůvodnou a uvedla, že v této věci nebude přijato žádné nové opatření.

Se stejným závěrem zareagovala na výtku, že OAMP neprovedl identifikaci stěžovatelky jako oběti obchodování s lidmi v souladu s článkem 10 Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi. Vzhledem k tomu, že jmenovaná sama nehovořila věrohodně o skutečnostech svědčících o tom, že by byla obětí obchodu s lidmi, neměl ani OAMP důvod ji za takovou osobu identifikovat.

K pochybením týkajícím se meritorního posouzení žádosti stěžovatelky o mezinárodní ochranu ředitelka OAMP uvedla, že toto posouzení přísluší pouze nezávislému soudu, nikoliv úřadu ombudsmana, a proto se k těmto výhradám nebude vyjadřovat.

K pochybení spočívajícímu v nedostatku snahy zajistit pro vedení pohovorů se stěžovatelkou přítomnost osoby stejného pohlaví uvedla, že k takovému postupu neměl OAMP žádný důvod. Během celého správního řízení správní orgán od stěžovatelky ani její zástupkyně neobdržel žádost o provádění správních úkonů pouze s osobami ženského pohlaví. Správní orgán zároveň neshledal ani žádný důvod hodný zvláštního zřetele k zajištění vedení pohovoru osobou stejného pohlaví. OAMP odmítá automatickou předpojatost vůči osobám odlišného pohlaví při vedení správních úkonů v rámci řízení o mezinárodní ochraně včetně případů citlivých.

⁵ Žádost o mezinárodní ochranu stěžovatelka podala dne 26. prosince 2017.

K pochybení spočívajícímu v chybném postupu při ustanovení tlumočnicka ředitelka OAMP uvedla, že tento bod nebyl předmětem šetření, neshledává žádnou souvislost s podnětem stěžovatelky. Z toho důvodu se k závěru nevyjádřila.

Závěrem uvedla, že je pobyt stěžovatelky od dubna 2020 neznámý. Uplynula i platnost jejího průkazu žadatele o mezinárodní ochranu. Z toho je dle ředitelky OAMP zřejmý její nulový zájem na výsledku řízení ve věci její mezinárodní ochrany a lze z něj dovodit pouze zneužití příslušného správního řízení s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění do Nigérie.

B.2 Žádost o doplnění vyjádření

Vzhledem k tomu, že se ředitelka OAMP vyjádřila pouze k části zjištěných pochybení, požádala ji bývalá zástupkyně ochránce o doplnění vyjádření. Znát její stanovisko bylo totiž pro další postup ve věci zásadní. Na základě něho lze v případě, že dojde k vysvětlení či nápravě zjištěných pochybení, šetření uzavřít, nebo naopak vydat závěrečné stanovisko a formulovat v něm návrh opatření k nápravě.⁶

Konkrétně se nevyjádřila k pochybením číslo 3 a 4, která se týkala meritorního posouzení rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu. Dle ní takové posouzení nepřísluší Kanceláři veřejného ochránce práv, ale pouze soudu.

V žádosti o doplnění bývalá zástupkyně zdůraznila, že subjekty, na jejichž činnost se působnost ochránce vztahuje, vymezuje § 1 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv. **Do působnosti ochránce spadá veškerá činnost úřadů v rámci výkonu státní správy.** Posouzení postupu OAMP, které bývalá zástupkyně učinila ve zprávě o šetření, tak bylo zcela v souladu s jejími kompetencemi. Vyjádření ředitelky OAMP bylo naopak nepřiléhavé, proto ji požádala o doplnění.

Dále se ředitelka OAMP nevyjádřila k pochybení číslo 6 (ustanovení tlumočnicka *ad hoc*) s odůvodněním, že nebylo předmětem šetření ani podnětu stěžovatelky.

V této souvislosti ji bývalá zástupkyně upozornila, že informovat úřad o zahájení šetření a položit mu otázky související s jeho předmětem je naše možnost, nikoliv povinnost.⁷ V praxi běžně dochází k situacím, kdy pro konstatování pochybení jsou zcela dostačující podklady doložené stěžovatelem, samotný obsah rozhodnutí či obsah správního spisu. Právě tak tomu bylo ve vztahu ke způsobu ustanovení tlumočnicka, což je jeden z podstatných kroků OAMP při rozhodování o žádosti stěžovatelky, na které bylo šetření zaměřeno. Skutečnost, že postup OAMP při ustanovení tlumočnicka byl chybný, byla zjištěna v průběhu šetření po nahlédnutí do správního spisu, a nebylo tak nutné požadovat od OAMP další vysvětlení.

Naopak právě po vydání zprávy o šetření dává zákon o veřejném ochránci práv prostor pro vyjádření šetřeného úřadu ke zjištěným pochybením. V této fázi šetření je tak vyjádření ředitelky OAMP pro další hodnocení klíčové a žádoucí.

⁶ Na základě § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

⁷ Ustanovení § 14 zákona o veřejném ochránci práv ukládá ochránci povinnost písemně informovat o zahájení šetření pouze stěžovatele.

B.3 Druhé vyjádření ředitelky OAMP

V návaznosti na tuto výzvu ředitelka OAMP uvedla, že se stěžovatelka již řadu měsíců nenachází na území České republiky. Došlo k pravomocnému zastavení řízení ve věci mezinárodní ochrany, čímž považuje případ za ukončený.

Ohledně postupu při ustanovování tlumočnicků odkázala na dřívější korespondenci k této otázce.

K tématu postupů při identifikaci obětí obchodu s lidmi a školení v dané oblasti uvedla, že poslední školení k problematice obchodování byla provedena s využitím materiálů z projektu TRIPS, které má odbor k dispozici. Jedná se jmenovitě o Národní shrnující zprávu – Česká republika, Příručka projektu TRIPS – Identifikace specifických potřeb obchodovaných držitelů mezinárodní ochrany. Tyto dokumenty byly oddělení mezinárodní ochrany zaslány v listopadu 2021. Dále se pracovník OAMP zúčastnil dne 1. prosince 2021 závěrečné konference projektu TRIPS, získané informace a materiály byly oddělení mezinárodní ochrany předány následující den.

Oddělení mezinárodní ochrany pak provedlo vlastní proškolení na obdržené materiály. Příručka obsahuje kromě právních a metodických informací i odkazy na další materiály k danému tématu, které může OAMP v případě potřeby využít, a to včetně využití v řízení ve věci mezinárodní ochrany. Ač je projekt cílen na držitele mezinárodní ochrany, postupy jsou pro řízení ve věci mezinárodní ochrany plně využitelné.

C. Závěrečné hodnocení

Veřejný ochránce práv JUDr. Stanislav Křeček mě pověřil, abych se ujal dalšího vyřizování věci.⁸ Jelikož nepovažuji vyjádření a opatření k nápravě provedená ze strany ředitelky OAMP za dostatečná, vydávám podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv toto závěrečné stanovisko. Součástí stanoviska je návrh opatření k nápravě. Zároveň na tomto místě plně odkazuji na podrobné právní hodnocení případu provedené ve zprávě o šetření, s nímž se zcela ztotožňuji.

Jsem si vědom toho, že řízení o žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatelky bylo zastaveno. Pochybení OAMP, ke kterým bývalá zástupkyně ochránce dospěla ve zprávě o šetření, jsou však převážně systémového charakteru. Proto považuji za užitečné a potřebné vydat v reakci na vyjádření ředitelky OAMP toto závěrečné stanovisko.

C.1 Hodnocení stěžovatelky jako zranitelné osoby

Zdůrazňuji, že OAMP má na základě § 10 odst. 4 zákona o azylu v rámci řízení ve věci mezinárodní ochrany povinnost určit, zda je žadatel zranitelnou osobou. Těmto osobám poté v řízení náleží zvláštní ochrana a záruky. Jak vyplývá z argumentace obsažené ve zprávě o šetření (str. 4 a následující), OAMP tuto povinnost nesplnil.

⁸ Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv.

Nejprve bych se rád vyjádřil k **časovému aspektu** posouzení zranitelnosti stěžovatelky. Vzhledem k tomu, že zákon o azylu s tímto posouzením spojuje další ochranu a záruky žadatele v probíhajícím řízení, je nutné toto hodnocení provést **co nejdříve po podání žádosti o mezinárodní ochranu**. Proto sám zákon o azylu stanoví, že k určení má dojít již v souvislosti s poskytnutím údajů k podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany,⁹ tedy v samotném začátku řízení. V případě zjištění nových skutečností relevantních pro posouzení zranitelnosti později v průběhu řízení (například v rámci pohovorů s žadatelem) je třeba hodnocení průběžně aktualizovat.

Ředitelka OAMP ve vyjádření uvedla, že stěžovatelka nesdělila žádné indicie, které by OAMP vedly k posouzení její zranitelnosti. O tom, že byla obětí obchodu s lidmi, měla hovořit až při pohovoru dne 1. února 2018, přičemž OAMP měl pochybnosti o tom, zda je tato výpověď věrohodná. OAMP tak k posouzení zranitelnosti stěžovatelky přiměl až na konci října 2018 Nejvyšší správní soud.¹⁰

V návaznosti na jeho zrušující rozsudek vydal OAMP (po dalším téměř roce) dne 11. září 2019 rozhodnutí č. j. OAM-185/LE-BE01-K03-R2-2017 o neudělení mezinárodní ochrany. V něm poprvé posoudil zranitelnost stěžovatelky.

Posouzení zranitelnosti stěžovatelky tak proběhlo v důsledku pochybení OAMP značně opožděně až v samotném meritorním rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Dostatečné indicie pro provedení tohoto posouzení měl přitom OAMP již nejpozději v únoru 2018, kdy v rámci pohovoru stěžovatelka uvedla, že se měla stát obětí obchodu s lidmi. Právě situace, kdy žadatel v rámci řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvede okolnosti, na jejichž základě by se mohlo jednat o zranitelnou osobu, je zcela jednoznačně momentem, kdy je správní orgán povinen – pokud tak neučinil již dříve – začít se neprodleně zabývat posouzením zranitelnosti takového žadatele. OAMP však na tuto zákonnou povinnost zcela rezignoval a přikročil k hodnocení zranitelnosti až v rámci samotného odůvodnění zamítavého rozhodnutí více než rok a půl poté, co stěžovatelka tuto informaci uvedla při pohovoru. **Ze spisové dokumentace nevyplývá, že by jakékoliv hodnocení zranitelnosti stěžovatelky proběhlo dříve.**

Co se týče **kvality posouzení zranitelnosti stěžovatelky**, OAMP je omezil pouze na vyhodnocení, zda se stala obětí obchodování s lidmi. Této konkrétní otázce se budu podrobněji věnovat níže. Na tomto místě však považuji za nezbytné zdůraznit, že **důvody zranitelnosti, které v případě stěžovatelky přicházely v úvahu, jsou podstatně širší, než je otázka obchodování s lidmi.**

Za zranitelné osoby označuje § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu nejen oběti obchodování s lidmi, ale také další oběti vážných forem fyzického, psychického a sexuálního násilí.¹¹

⁹ Srov. § 10 odst. 4 zákona o azylu.

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. října 2018, č. j. 6 Azs 275/2018-72.

¹¹ Srov. § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu: „Zranitelnou osobou zejména nezletilá osoba bez doprovodu, rodič nebo rodina s nezletilým dítětem nebo rodič nebo rodina se zletilým dítětem se zdravotním postižením, osoba starší 65 let, osoba se zdravotním postižením nebo s vážným onemocněním, těhotná žena, **oběť obchodování s lidmi** nebo osoba, která byla mučena, znásilněna nebo **podrobena jiným vážným formám psychického, fyzického nebo sexuálního násilí**“ (zvýraznění doplněno).

OAMP v rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany ze září 2019, kde dle ředitelky OAMP posoudil zranitelnost stěžovatelky, vůbec nevyhodnotil, zda byla stěžovatelka během svého pobytu v Itálii, když vykonávala prostituci, vystavena vážným formám fyzického, psychického a sexuálního násilí. OAMP přitom skutečnost, že stěžovatelka prostituci vykonávala, nezpochybňoval, naopak s ní pracoval jako s nesporným faktem. Spisová dokumentace navíc neobsahuje ani např. komunikaci s pracovníky zařízení pro zajištění cizinců, v němž byla stěžovatelka v počátku řízení zajištěna, ohledně jejich posouzení zranitelnosti stěžovatelky. Zároveň OAMP při pohovoru nekladal žádné otázky, které by přispěly k objasnění toho, zda stěžovatelka nebyla vystavena vážným formám fyzického, psychického nebo sexuálního násilí během výkonu prostituce.

Ředitelka OAMP žádným ze svých vyjádření **nevyvrátila závěr** o tom, že se **OAMP nedostatečně zabýval zranitelností** stěžovatelky, v důsledku čehož v průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu postupoval v rozporu s § 10 odst. 4 zákona o azylu.

Konstatovaná pochybení ředitelka OAMP odůvodnila tím, že tvrzení stěžovatelky o skutečnostech relevantních pro její případnou zranitelnost byla **nevěrohodná**.

Jde v podstatě o jediný argument, kterým ředitelka OAMP reaguje na zjištění zprávy o šetření. Dle ní nebyla stěžovatelka vyhodnocena jako zranitelná, protože „sama nehovořila věrohodně o skutečnostech svědčících o tom, že byla obětí obchodu s lidmi“, případně proto, že o těchto skutečnostech hovořila až během pohovoru v únoru 2018, ačkoliv o nich mohla hovořit dříve (žádosti o mezinárodní ochranu předcházelo zajištění stěžovatelky, ke kterému došlo rozhodnutím ze dne 21. prosince 2017).

Z toho důvodu považuji za důležité věnovat se v této části závěrečného stanoviska problematice posuzování věrohodnosti žadatelů o mezinárodní ochranu jak obecně, tak ve vztahu k posouzení jejich zranitelnosti v průběhu řízení, tedy ještě před vydáním meritorního rozhodnutí.

C.1.1 Věrohodnost v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu

V rámci azylového řízení se mimo jiné hodnotí i věrohodnost žadatele.¹² Výpověď žadatele lze obecně považovat za věrohodnou, pokud je:

- (1) vnitřně konzistentní, neobsahuje výraznější rozpory;
- (2) dostatečně podrobná a konkrétní;
- (3) souladná s informacemi o zemi původu, dalšími důkazy a obecně známými skutečnostmi;
- (4) hodnověrná (plausibilní), tj. tvrzené skutečnosti lze považovat za rozumné, pravděpodobné a dávající smysl v kontextu dostupných informací.

12 UNHCR. *Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims*. [online]. Geneva. © United Nations High Commissioner for Refugees, December 1998. [cit. 6. 4. 2023]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/pdfid/3ae6b3338.pdf>, bod 11. Srov. také IARLJ. *Assessment of Credibility in Refugee and Subsidiary Protection claims under the EU Qualification Directive. Judicial criteria and standards*. [online]. Haarlem, The Netherlands. © International Association of Refugee Law Judges, 2013. [cit. 6. 4. 2023]. Dostupné z: https://helsinki.hu/wp-content/uploads/Credo_Paper_March2013-rev1.pdf, s. 33-34.

Posouzení věrohodnosti musí být objektivní a nestranné – musí vycházet z veškerých dostupných důkazů, nikoliv z nepodložených domněnek. Některé nesrovnalosti ve výpovědích mohou mít i jiné vysvětlení než účelovost. Mohou být způsobeny například tlumočením, rozdílným chápáním výrazů v různých kulturách, nervozitou žadatele, zapomínáním či jeho obavami.¹³

Zároveň je **nezbytné, aby závěry o nevěrohodnosti některého z tvrzení byly podloženy konkrétními důkazy a informacemi a nevycházely pouze ze subjektivních spekulativních úvah správního orgánu**. Je potřeba vycházet z veškerých dostupných relevantních důkazů a informací předložených žadatelem nebo shromážděných OAMP.

Z odůvodnění rozhodnutí by především mělo být **zřejmé, která konkrétní tvrzení** správní orgán **považoval za nevěrohodná a z jakého důvodu**. Pokud jsou některá tvrzení považována za věrohodná, a jiná nikoliv, je potřeba tato tvrzení v odůvodnění rozhodnutí jednoznačně identifikovat a rozlišit.

V azylovém řízení se pro hodnocení věrohodnosti uplatní důkazní **standard přiměřené pravděpodobnosti**. Pokud je alespoň přiměřeně pravděpodobné, že tvrzení žadatele je pravdivé nebo že se určitá skutečnost udála tak, jak uvádí žadatel, OAMP nemůže toto tvrzení prohlásit za nevěrohodné a vyloučit je z dalšího posuzování. Z meritorního posuzování žádosti tedy lze vyloučit pouze ty skutečnosti, „u nichž je postaveno téměř nájisto, že se nestaly (tedy neexistuje ani přiměřená pravděpodobnost, že k nim došlo). Ostatní tvrzení musí být součástí celkového posouzení rizika pronásledování, kde jim bude přisouzena váha podle míry pravděpodobnosti, s jakou lze soudit, že odpovídají skutečnosti“.¹⁴

V rámci hodnocení věrohodnosti je třeba hodnotit **věrohodnost jednotlivých dílčích tvrzení** (resp. částí azylového příběhu) žadatele. Nejprve je nutné určit, které části výpovědi jsou podstatné pro samotné posouzení žádosti (tedy přímo souvisejí s důvodem, pro který se žadatel obává pronásledování či vážné újmy). Následně je třeba tyto části výpovědi zhodnotit z hlediska výše uvedených kritérií věrohodnosti a za využití testu přiměřené pravděpodobnosti vyhodnotit, zda jsou některé z nich nevěrohodné.

Tvrzení vyhodnocené jako nevěrohodné je třeba jasně identifikovat a vyloučit z meritorního posouzení žádosti. Ostatní tvrzení musejí být součástí posouzení žádosti a vyhodnocení rizika pronásledování či vážné újmy. Platí, že žadatel nemusí být věrohodný ve všech aspektech své výpovědi, aby mu byla udělena mezinárodní ochrana. Ochrana může být udělena i v případě **částečné nevěrohodnosti** výpovědi žadatele. Postačí, pokud jejímu udělení nasvědčují ta tvrzení, jež jsou součástí posouzení žádosti a která nebyla vyloučena jako nevěrohodná.

V případě, že je výpověď žadatele **celkově nevěrohodná**, tedy je nevěrohodná ve všech relevantních aspektech žádosti, je třeba tento závěr ve vztahu k jednotlivým nevěrohodným tvrzením žadatele zdůvodnit. Žádost poté není nutné dále věcně hodnotit

13 KOSAŘ, D., MOLEK, P., HONUSKOVÁ, V., JURMAN, M., LUPAČOVÁ, H. Zákon o azylu. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 397.

14 Rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70.

a lze ji případně¹⁵ zamítnout jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu.

C.1.2 Věrohodnost při posuzování zranitelnosti žadatele o mezinárodní ochranu

Výše uvedená východiska se uplatní i při posuzování věrohodnosti žadatele ve vztahu k okolnostem zakládajícím jeho případnou zranitelnost. Jak uvedla již bývalá zástupkyně ochránce ve zprávě o šetření, identifikace zranitelnosti je klíčová pro posouzení zvláštních potřeb a záruk pro konkrétního žadatele.¹⁶ **Při hodnocení věrohodnosti tvrzení žadatele o jeho případné zranitelnosti je nutné soustředit se pouze na skutečnosti významné pro posouzení této otázky** (tj. možné zranitelnosti žadatele) a ve vztahu k nim věrohodnost posoudit.

K tomuto posouzení zároveň nedochází až v rámci přípravy meritorního rozhodnutí, ale **již při prvním kontaktu s cizincem, případně kdykoliv v průběhu řízení v návaznosti na jeho tvrzení, které obsahuje indicie, že by se mohlo jednat o zranitelnou osobu**. V důsledku statusu zranitelné osoby totiž žadatelům náleží zvláštní práva a záruky již od počátku řízení, případně od okamžiku jejich identifikace jako zranitelných osob co nejdříve v průběhu řízení.

Ve vztahu k některým skupinám osob přijímací směrnice zranitelnost výslovně předpokládá.¹⁷ Směrnice mezi tyto zranitelné osoby řadí mimo jiné oběti obchodování s lidmi, oběti znásilnění či jiných forem hrubého psychického, fyzického nebo sexuálního násilí. Jak uvádím výše, nejpozději od pohovoru provedeného dne 1. února 2018 měl OAMP informace o tom, že by do tohoto okruhu osob mohla spadat i stěžovatelka.

Judikatura týkající se věrohodnosti tvrzení o zranitelnosti

Krajský soud v Brně dospěl v rozsudku ze dne 1. července 2019, č. j. 33 Az 15/2019-36,¹⁸ k závěru, že pokud žadatel uvede okolnosti nasvědčující tomu, že by mohl být zranitelnou osobou,¹⁹ je **povinností správního orgánu se na tyto okolnosti blíže a podrobněji dotázat** a posoudit jeho možnou zranitelnost a případné zvláštní potřeby. Jinak se dopustí vady řízení spočívající v nedostatečném zjišťování skutkového stavu.²⁰ Závěr ohledně

15 Výjimkou je situace, kdy žadatel pochází ze země, kde probíhá ozbrojený konflikt takové intenzity, že již samotná přítomnost žadatele na území by jej mohla vystavit reálnému nebezpečí vážné újmy – zde může žadatel i přes celkovou nevěrohodnost (pokud se nevěrohodnost nevztahuje k otázce jeho totožnosti a toho, zda opravdu pochází z dané země) naplňovat podmínky pro udělení doplňkové ochrany.

16 Ustanovení § 10 odst. 4 zákona o azylu.

17 Článek 21 směrnice 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu.

18 Stejně jako v případě stěžovatelky krajský soud přezkoumával rozhodnutí OAMP vydané v kontextu Dublinského řízení.

19 V daném případě žadatel z Eritreje cestoval do Evropy přes Libyi, kde strávil dva roky a převaděči s ním obchodovali a uplatňovali vůči němu fyzické násilí.

20 Bod 38 rozsudku.

zranitelnosti je třeba blíže zdůvodnit (mimo jiné ve světle jednoznačných tvrzení žadatele), nikoli pouze konstatovat, že žadatel „nevyžaduje žádné nadstandardní zacházení“.²¹

V rozsudku ze dne 15. dubna 2020, č. j. 10 Azs 39/2020-19, se Nejvyšší správní soud zabýval posouzením zranitelnosti cizince ve vztahu k jeho zdravotnímu stavu. Uvedl, že „správní orgán při posuzování zdravotního stavu cizince, resp. jeho zranitelnosti primárně vychází z informací, které jim sdělí. Pokud by v tomto ohledu cizinec jen naznačil určité zdravotní problémy, je povinností správního orgánu dále aktivně zjišťovat, zda tyto problémy dosahují takové intenzity, že je třeba cizince považovat za zranitelnou osobu. [...] Věrohodným podkladem pro zjištění zdravotního stavu pro účely posouzení kritérií zranitelnosti je odborné lékařské posouzení.“²²

V rozsudku ze dne 13. září 2017, č. j. 6 Azs 66/2017-49, Nejvyšší správní soud na základě stěžovatelkou předložených psychologických posudků uznal, že stěžovatelka trpí post-traumatickou stresovou poruchou a je známo, že jedním z projevů tohoto traumatu je mimo jiné selektivní paměť ve vztahu k traumatickým prožitkům, vyhýbání se konkrétním vzpomínkám, případně jejich nahrazování. Dle soudu bylo tyto skutečnosti třeba zohlednit ve vztahu k posouzení věrohodnosti v situaci, kdy by jinak bylo možno výpověď hodnotit jako nevěrohodnou. Uvedl také, že „[i] v rámci předběžného zhodnocení věrohodnosti u opakovaných žádostí by žalovaný měl vzít v úvahu konkrétní okolnosti případu žadatele, a to zejména jeho případnou zranitelnost“.

V rozsudku ze dne 30. června 2010, č. j. 9 Azs 17/2010-182, posuzoval Nejvyšší správní soud věrohodnost tvrzení žadatelky o mezinárodní ochranu o tom, že byla v zemi svého původu podrobena sexuálnímu násilí. OAMP na základě dílčích nesrovnalostí ve výpovědích vyhodnotil žadatelku jako celkově nevěrohodnou a mezinárodní ochranu jí neudělil. K tomu Nejvyšší správní soud uvedl: „Znásilnění a ostatní formy sexuálního násilí představují pro jejich oběti závažné dopady mimo jiné v rovině emoční a psychologické. Oběti tohoto typu násilí často trpí posttraumatickou stresovou poruchou a dalšími duševními chorobami, depresemi, úzkostí, strachem, hněvem, pocity hanby, nejistoty, sebeobviňováním a myšlenkami na sebevraždu. Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky navíc poukazuje na některé okolnosti, které vyvstávají při předložení skutečností odůvodňujících přiznání postavení uprchlíka u žen, které čelí pronásledování ve formě krutého, nelidského či ponižujícího zacházení v důsledku sexuálního útoku, a **jednou z nich je i to, že řada žen se obává sdělit prožitou zkušenost, pokud pohovor vede muž.** Osoby podávající žádost související s příslušností k určitému pohlaví (a zejména oběti mučení nebo traumatických zkušeností) potřebují přátelské prostředí, ve kterém si mohou být jisty důvěrností informací poskytnutých v rámci azylového řízení. Někteří žadatelé/žadatelky se kvůli hanbě pociťované za to, co se jim stalo, nebo kvůli prožitému traumatu mohou zdráhat vypovědět plný obsah prožitého nebo hrozícího pronásledování. Mohou pociťovat obavu z osob v úředním postavení nebo se mohou obávat odmítnutí a/nebo odvety své rodiny či komunity“ (zdůraznění doplněno).

Dále soud uvedl, že „tvrzení stěžovatelky, že byla znásilněna, **nemůže být ignorováno pro nedostatek věrohodnosti s tím, že ho neuvedla ve své první žádosti o udělení**

²¹ Bod 39 rozsudku.

²² Bod 12 rozsudku.

mezinárodní ochrany. V podstatě totéž platí i pro některé nesrovnalosti týkající se velmi emocionálně posazených skutečností ohledně samotného aktu znásilnění, na které se správní orgán i krajský soud soustředily a které nelze brát jako zásadní rozpory svědčící o účelovosti výpovědi a celkové nevěrohodnosti stěžovatelky, od níž lze očekávat pouze takové informace odpovídající jejím možnostem a schopnostem“ (zdůraznění doplněno).

V rozsudku ze dne 29. července 2015, č. j. 4 Azs 114/2015-27, se Nejvyšší správní soud vyjádřil k věrohodnosti žadatelky o mezinárodní ochranu, která o svém znásilnění vypovídala až později v průběhu řízení, na základě čehož ji OAMP považoval za nevěrohodnou a její žádost zamítl. Soud uvedl, že „nároky na přesnost výpovědí žadatelů o mezinárodní ochranu v azylovém řízení jsou výrazně nižší než v případě klasického správního řízení. Pokud je pohovor navíc veden s genderově pronásledovanou ženou, je nutné zohlednit i další rušivé faktory, jak bylo výše uvedeno. Zároveň **nelze klást žadateli o mezinárodní ochranu k tíži, pokud je výpověď k traumatickým událostem zdráhavá, neúplná nebo podána s jistým odstupem**“²³ (zdůraznění doplněno).

Soudní rozhodnutí v případě stěžovatelky

K relevanci a věrohodnosti tvrzení o zranitelnosti se soudy podrobně a opakovaně věnovaly také přímo ve věci stěžovatelky.²⁴ Krajský soud v Praze v rámci přezkumu rozhodnutí o zajištění stěžovatelky v souvislosti se závěrem OAMP, že stěžovatelka není zranitelnou osobou, poukázal na její příběh a fakt, že o podobných situacích týkajících se žen obchodovaných z Nigérie do Itálie dlouhodobě informují média.²⁵ Dále soud uvedl, že skutková **zjištění správního orgánu obsahují celý soubor indikátorů vedoucích k možnému závěru, že by žalobkyně mohla být obětí obchodování s lidmi**. OAMP se dle soudu nemohl spokojit s tím, že stěžovatelka uvedené skutečnosti výslovně neuváděla, ale měl za tím účelem sám rozhodné skutečnosti zjišťovat.

Nejvyšší správní soud v rámci přezkumu rozhodnutí OAMP o zastavení řízení o žádosti stěžovatelky o mezinárodní ochranu rovněž uvedl, že OAMP „zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností (nezabýval se dostatečně tvrzením stěžovatelky, že je obětí obchodování s lidmi, resp. že je zranitelnou osobou) a vadou řízení spočívající v tom, že skutkový stav, který vzal za základ napadeného rozhodnutí, nemá oporu ve správním spise“.²⁶

Dále v tomto rozhodnutí soud uvedl, že OAMP „v napadeném rozhodnutí konstatoval, že nijak nepopírá, že by stěžovatelka provozovala na území Italské republiky prostituci. Stěžovatelka však po celou dobu pobytu nebyla omezena na svobodném pohybu po Italské republice jinou osobou. Z výpovědi stěžovatelky podle žalovaného vyplývá, že nebyla výslovně k prostituci nucena.“ (bod 18). Tuto argumentaci vyhodnotil Nejvyšší správní soud

23 Bod 63 rozsudku.

24 Podrobněji viz strany 3, 8 a 9 zprávy o šetření.

25 Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 4. února 2020, č. j. 52 A 1/2018-69, kterým krajský soud zrušil rozhodnutí o zajištění stěžovatelky podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu ze dne 28. prosince 2017, č. j. OAM-185/LE-BE01-BE04-PS-2017.

26 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. října 2018, č. j. 6 Azs 275/2018-72, bod 24. Tímto rozsudkem soud zrušil rozhodnutí OAMP ze dne 12. 4. 2018, č. j. OAM-185/LE-BE01-ZA-2017, o zastavení řízení o žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatelky z důvodu, že k tomuto řízení je na základě nařízení Dublin III příslušná Itálie.

konstatováním, že považuje tvrzení OAMP za rozporné s výpovědí stěžovatelky. V této souvislosti soud zdůraznil: „Obětí obchodování s lidmi může být osoba nejen v případě, že je fyzicky omezena na svobodném pohybu a přímo nucena k prostituci, ale i v případě, že je k této činnosti nucena na základě vyhrožování.“ (bod 19).

Dílčí závěry

Přestože byly některé z rozsudků vydány v kontextu jiných řízení, případně za odlišných skutkových okolností, základní **východiska, týkající se posuzování věrohodnosti tvrzení cizinců ve vztahu k jejich možné zranitelnosti**, jsou z nich jasně patrná a obecně použitelná.

Konkrétně z nich plynou následující pravidla:

- OAMP má povinnost vyhodnotit v rámci řízení o žádosti o mezinárodní ochranu zranitelnost žadatele.
- Ze strany cizince stačí naznačit důvody možné zranitelnosti a dále je na OAMP, aby aktivně zjišťoval, zda jde o zranitelnou osobu.
- OAMP má povinnost v rozhodnutí blíže zdůvodnit závěr o zranitelnosti.
- Věrohodným podkladem pro zjištění zranitelnosti může být znalecký posudek.
- Při hodnocení věrohodnosti je nutné vzít v potaz i vliv prožitého traumatu na paměť, zohlednit, že se osoba může v důsledku traumatu obávat sdělit prožitou skutečnost (obzvlášť pokud pohovor vede či tlumočí osoba opačného pohlaví). V případě závěru o nevěrohodnosti má OAMP povinnost přesvědčivě vysvětlit, proč tvrzením žadatele neuvěřil.
- I tvrzení uvedená později během řízení jsou relevantní a nemohou být ignorována s argumentem, že je měl cizinec uvést při prvním kontaktu se státními orgány.

Citovaná judikatura jednoznačně vyvrací argument ředitelky OAMP, že tvrzení stěžovatelky o její zranitelnosti jsou nevěrohodná z důvodu, že je uvedla až později v průběhu řízení. K takovým situacím v praxi dochází, přičemž právě s ohledem na prožitá traumata je nutné věnovat pozornost i „později“ sděleným indiciím o zranitelnosti. Není možné je automaticky označit za nevěrohodná a posouzení zranitelnosti vůbec neprovést. Judikatura tento požadavek dovodila dokonce v situaci opakované žádosti. Tím spíše tento závěr platí v situaci, kdy jde „pouze“ o sdělení informací v některém z dalších pohovorů v průběhu jednoho řízení.

Bylo tedy namístě se žadatelky na její tvrzení v rámci pohovorů blíže dotázat, vyhodnotit je na podkladě informací o zemích původu, případně si opatřit odborný posudek (který navíc pro posouzení stěžovatelky jako zranitelné osoby existoval, avšak OAMP jej výslovně nevzal v potaz, čemuž se budu podrobněji věnovat níže). V tomto ohledu bych rád upozornil také na část zprávy o šetření rozebírající informace o zemi původu dostupné OAMP v době jeho rozhodování. V jejich kontextu se naopak tvrzení stěžovatelky o její zranitelnosti jeví jako velmi pravděpodobná a věrohodná. OAMP měl povinnost si tyto informace opatřit.

Nic z výše uvedeného OAMP neudělal. Tvzením stěžovatelky o její zranitelnosti nevěnoval během řízení žádnou pozornost. Teprve v rozhodnutí ze září 2019 (téměř rok poté, co jej k tomu soud zavázal) se k nim stručně vyjádřil se závěrem, že jsou nevěrohodná, a že tedy není zranitelnou osobou. Toto navíc učinil pouze ve vztahu k obchodování s lidmi, přičemž zranitelnost z důvodu sexuálního a jiného násilí nevyhodnotil vůbec. Ve spisové dokumentaci není zachyceno jakékoliv dřívější hodnocení zranitelnosti stěžovatelky.

Zároveň **nemůže obstát ani druhý argument ředitelky OAMP** odkazující na nevěrohodnost tvrzení žadatelky o její zranitelnosti. Jak jsem podrobně vysvětlil výše, **hodnocení věrohodnosti tvrzení stěžovatelky neproběhlo podle výše uvedených kritérií**. OAMP sice označil dílčí tvrzení stěžovatelky ohledně její zranitelnosti, která nepovažuje za věrohodná. Zároveň však přesvědčivě nevysvětlil, proč těmto tvrzením neuvěřil (přičemž neobstojí samotný fakt, že je uvedla později během řízení), nepodrobil je přezkoumatelným způsobem testu přiměřené pravděpodobnosti a neopatřil si pro svůj závěr žádné další podklady ani relevantní informace o zemi původu.

Opatření k nápravě

Vzhledem k významu identifikace zranitelných osob v řízení o mezinárodní ochraně a ke zjištěným pochybením OAMP považuji za důležité klást větší **důraz na zjišťování zranitelnosti žadatelů o mezinárodní ochranu již na počátku řízení**, případně kdykoli v průběhu řízení v návaznosti na konkrétní tvrzení žadatele.

V této souvislosti považuji za vhodné, aby OAMP uplatňoval „dvoufázovost“ hodnocení zranitelnosti, podobně jako tomu je při identifikaci obětí obchodování s lidmi podle Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi. Ta proces identifikace zakotvuje v článku 10 právě jako dvoufázový.

Pro **prvotní fázi** identifikace je důkazní standard vymezen jako „**přiměřené důvody k přesvědčení**“, že určitá osoba se stala obětí obchodování s lidmi. Takto vymezený důkazní standard je neurčitý. Plyne z něj, že pro přiznání statusu potenciální oběti obchodování v žádném případě není vyžadována jistota.²⁷ Pokud je osoba na základě této předběžné fáze vyhodnocena jako **potenciální oběť obchodování s lidmi**, čl. 10 odst. 2 Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi jí přiznává právo nebýt přesunuta z území státu, kde byla takto identifikována.

Na předběžnou fázi navazuje **druhá fáze** identifikace, v rámci níž je učiněno **definitivní rozhodnutí** o tom, zda osoba je, či není obětí obchodování s lidmi. V rámci druhé fáze identifikace je pro vyhodnocení, že jde o oběť obchodování, nutné dosáhnout **vyššího stupně jistoty** než v předběžné fázi. Ani v tomto případě však není vyžadována absolutní jistota a důkazní standard „nade vší pochybnost“.²⁸

27 Council of Europe. *Explanatory Report – CoE Convention against Trafficking* [online], s. 23. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16800d3812> [cit. 6. 4. 2023].

28 PLANITZER, J., SAX, H. (eds.) *A Commentary on the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings*. Edward Elgar Publishing: Cheltenham, 2020, s. 144.

Logika posuzování zranitelnosti (tedy obecnější kategorie, v rámci které je status oběti obchodu s lidmi jedním z konkrétních důvodů zranitelnosti) v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu je velmi podobná. Na základě existence určitých indicií (např. migrační trasa žadatele, jeho tvrzení o prožitých situacích, známky špatného zacházení na těle, špatný psychický stav apod.) získá správní orgán „přiměřené důvody k přesvědčení“, že by žadatel mohl být zranitelnou osobou. Již po tomto prvotním a předběžném zjištění, že by možná mohlo jít o zranitelnou osobu, je přitom OAMP povinen v rámci řízení o mezinárodní ochranu odpovídajícím způsobem reagovat a poskytnout žadateli potřebné záruky a podporu, které právní úprava garantuje zranitelným osobám. Následně správní orgán přikročí k druhé, již podrobnější a na důkazní standard náročnější fázi identifikace, jejímž výsledkem je určení, zda žadatel je, či není zranitelnou osobou.

Proto v rámci opatření k nápravě navrhuji, **aby OAMP zavedl jednotný transparentní způsob záznamu o tom, že v průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu vyhodnotil zranitelnost** v souladu s výše uvedenými pravidly. Není nutné, aby šlo o samostatné formalizované správní řízení. Považuji však za nezbytné, aby byl o takovém posouzení **záznam ve spisu**, a to co nejdříve po podání žádosti o mezinárodní ochranu, případně později, pokud žadatel sdělí informace o možné zranitelnosti až v dalším průběhu řízení. Obzvláště v případech, kdy OAMP konkrétní osobu nevyhodnotí jako zranitelnou, považuji za důležité promítnout do spisu také první fázi identifikace. Ta může být naplněna např. poznámkou o tom, že neexistují žádné indicie svědčící o zranitelnosti žadatele a ani z žádných tvrzení žadatele správní orgán nenabyl přesvědčení, že by mohlo jít o zranitelnou osobu, proto nepřikročil k podrobnějšímu hodnocení zranitelnosti.

Domnívám se, že zavedením podobného postupu bude možné předejít situaci, jaká nastala ve věci stěžovatelky, kdy se k potenciální zranitelnosti OAMP vyjádřil až řadu měsíců či let poté, co žadatel uvede indicie svědčící pro závěr o zranitelnosti a kdy mu měla být v rámci řízení poskytnuta odpovídající podpora a záruky.

Pokud existuje **metodický materiál** pro pracovníky OAMP, který se týká problematiky posuzování zranitelnosti v průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu, **prosím o jeho doplnění v tomto smyslu a o jeho zaslání ve lhůtě 3 měsíců** od doručení tohoto závěrečného stanoviska.

Pokud takový materiál neexistuje, navrhuji v rámci opatření k nápravě jeho **vytvoření ve lhůtě 6 měsíců** a následné zaslání. Inspirovat se lze např. nástroji, které k tomuto tématu vytvořila Agentura EU pro otázky azylu (EUAA, dříve EASO).²⁹ Rovněž je možné využít spolupráce s akademickou obcí či UNHCR, do jehož mandátu mimo jiné spadá vzdělávací činnost v oblasti uprchlického práva. V tomto ohledu nabízím také možnost spolupráce s právníky Kanceláře veřejného ochránce práv, kteří se zabývají azylovým právem.

29 Např. v roce 2021 vydaná podrobná analýza zranitelnosti v kontextu žádostí o mezinárodní ochranu https://euaa.europa.eu/sites/default/files/Vulnerability_JA_EN.pdf nebo interaktivní nástroj SNVA pro hodnocení zranitelnosti a zvláštních potřeb žadatelů o mezinárodní ochranu, dostupný také v češtině na stránkách <https://ipsn.easo.europa.eu/cs/ipsn-tool>.

Dále považuji za nezbytné, aby byli na základě tohoto metodického materiálu pracovníci oddělení mezinárodní ochrany (zvláště ti, kteří vedou pohovory se žadateli o mezinárodní ochranu) **pravidelně školeni a návodně instruováni** o tom, 1) v jaké fázi řízení, na základě jakých indicií a jakým způsobem posuzovat zranitelnost žadatelů o mezinárodní ochranu, a 2) jak toto posouzení zaznamenat do spisové dokumentace. Provedení tohoto opatření k nápravě navrhuji po přijetí příslušných metodických úprav.

C.2 Hodnocení stěžovatelky jako oběti obchodování s lidmi

Vedle již uvedené povinnosti identifikovat v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu zranitelné osoby, která plyne z unijního azylového *acquis*, zakotvuje rovněž Úmluva Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi povinnost identifikovat přímo oběti obchodování s lidmi.³⁰ Ve zprávě o šetření bývalá zástupkyně ochránce dospěla k závěru, že OAMP neprovedl identifikaci stěžovatelky jako oběti obchodování s lidmi v souladu s touto úmluvou (str. 4 a následující zprávy o šetření).

Ředitelka OAMP k tomuto zjištění uvedla: „Vzhledem ke skutečnosti, že jmenovaná sama nehovořila věrohodně o skutečnostech, svědčících o tom, že by byla obětí obchodu s lidmi, neměl ani OAMP MV ČR důvod ji za takovou osobu identifikovat.“ V doplnění vyjádření poté uvedla, že zaměstnanci OAMP byli proškoleni s využitím materiálů TRIPS, které má odbor k dispozici ode dne 11. listopadu 2021. Dále se jeden pracovník OAMP zúčastnil závěrečné konference projektu TRIPS dne 1. prosince 2021, následující den byly jím získané materiály předány oddělení mezinárodní ochrany. Oddělení následně provedlo vlastní proškolení na obdržené materiály.

C.2.1 Hodnocení věrohodnosti tvrzení vztahujících se k okolnostem obchodování stěžovatelky

Nesouhlasím s prvním vyjádřením ředitelky OAMP. Ztotožňuji se s bývalou zástupkyní v tom, že se OAMP ve svých rozhodnutích **vůbec nevyjádřil k naplnění definičních znaků oběti obchodování s lidmi**, přestože měl k dispozici podklady svědčící o tom, že se v případě stěžovatelky reálně může jednat o oběť obchodování. Pro hodnocení stěžovatelky jako oběti obchodování si **navíc neopatřil vůbec žádné relevantní informace o zemi původu**, jak podrobněji rozeberu níže.

Především pak nesouhlasím se zdůvodněním OAMP, dle něhož stěžovatelka nehovořila věrohodně o skutečnostech svědčících o tom, že by byla obětí obchodu s lidmi, a proto ji jako oběť obchodu s lidmi neidentifikoval. V rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany je na několika místech uvedena formulace naznačující otázku hodnocení věrohodnosti stěžovatelky ze strany OAMP. **Ani jedna z těchto pasáží rozhodnutí však nepředstavuje srozumitelné a přezkoumatelné hodnocení věrohodnosti** odpovídající právním požadavkům na toto posouzení.

Jak uvádím výše, pro posouzení věrohodnosti je třeba uplatnit důkazní **standard přiměřené pravděpodobnosti**. „Pokud je byt' jen přiměřeně pravděpodobné, že tvrzení žadatele je pravdivé či že se určitá skutečnost udála tak, jak uvádí žadatel, žalovaný nesmí toto tvrzení prohlásit za nevěrohodné a vyloučit jej z dalšího posuzování; naopak,

³⁰ Článek 10 Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi.

musí toto tvrzení vzít v potaz při celkovém posouzení odůvodněnosti žádosti a přiřadit mu patřičnou váhu.³¹ OAMP tento důkazní standard v případě žadatelky důsledně neuplatnil.

Jak podrobně vysvětlila bývalá zástupkyně ve zprávě o šetření, v době rozhodování správního orgánu existovala řada dostupných informací o zemi původu pojednávajících o problematice obchodování se ženami z Nigérie. Stejně jako moje bývalá zástupkyně se domnívám, že ve světle těchto informací argumenty OAMP, které v rozhodnutí uvedl na podporu závěru, že stěžovatelka není obchodovanou osobou, neobstojí. V podrobnostech odkazuji na s. 10 až 12 zprávy o šetření. Ve zprávě o šetření bývalá zástupkyně konstatovala, že bez těchto informací OAMP nemohl **správně vyhodnotit, zda je stěžovatelka obětí obchodování s lidmi**. Jestliže ředitelka OAMP ve svém vyjádření uvádí, že správní orgán tato tvrzení stěžovatelky považoval za nevěrohodná, musím konstatovat, že **bez jakýchkoli relevantních informací o zemi původu, týkajících se obchodování s nigerijskými ženami z oblasti Edo, nemohl OAMP správně vyhodnotit ani otázku věrohodnosti** stěžovatelky ohledně jejích tvrzení týkajících se toho, že se stala obětí obchodu s lidmi.

Po prostudování relevantních informací je naopak třeba dospět k závěru, že ve **světle dostupných informací o zemi původu tvrzení stěžovatelky naplňují důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti** z hlediska posouzení její věrohodnosti. Její azylový příběh odpovídá vzorcům a scénářům, které se odehrávají ve vztahu k obchodování nigerijských žen do Evropy a o nichž hovoří příslušné relevantní zdroje informací.

Závěry o nevěrohodnosti některého z tvrzení musejí být podloženy konkrétními důkazy a informacemi a nesmí být založeny pouze na subjektivních spekulativních úvahách. Vycházet je potřeba z veškerých dostupných relevantních důkazů a informací předložených žadatelem nebo shromážděných OAMP. Podle UNHCR „by posouzení věrohodnosti mělo vycházet z dostupných relevantních důkazů, a nikoliv z intuice či pocitů rozhodce. Spekulativní argument, který nemá podklad v objektivních a spolehlivých zdrojích informací a který odráží vlastní teorii rozhodce o tom, jak žadatel nebo další osoby mohly nebo měly jednat, nebo o tom, jak se některé události mohly nebo měly odehrát, je porušením zásady objektivnosti.“³² Rovněž z judikatury vyplývá, že „[s]právní orgán je povinen vycházet při rozhodování ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu [...]. Je porušením této zásady, pokud správní orgán opírá rozhodnutí o vlastní hypotézy, v důsledku kterých znevěrohodňuje výpověď žadatele.“³³

Tyto zásady však rozhodnutí OAMP nenaplnuje. **To, co OAMP na několika místech rozhodnutí označuje za vnitřní rozpory ve výpovědi stěžovatelky, jsou ve skutečnosti spekulativní úvahy správního orgánu.**

31 Rozsudek NSS ze dne 30. září 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70.

32 UNHCR. *Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems*. [online]. Brussels. © United Nations High Commissioner for Refugees, May 2013. [cit. 6. 4. 2023]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/51a8a08a9.pdf>, s. 39.

33 Viz rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 20. března 2008, č. j. 47 Az 6/2007-93, nebo rozsudek NSS ze dne 24. srpna 2017, č. j. 1 Azs 227/2017-33.

Jedná se například o opakované zlehčování tvrzení stěžovatelky o tom, že prostituci vykonávala a dluh splácela mimo jiné z důvodu svých obav vyvolaných černou magií, kdy správní orgán bez jakéhokoli dalšího odůvodnění konstatuje, že ji „nemůže vzhledem k její iracionalitě považovat za reálný nátlakový prostředek“.³⁴ Jak přitom vyplývá z informací citovaných ve zprávě o šetření, jsou právě praktiky spočívající v používání kleteb a přísah, tedy prvků „černé magie“, častým a v praxi účinným nástrojem nátlaku na oběti obchodování s lidmi v Nigérii. OAMP však toto nemohl posoudit, neboť si k danému tématu neopatřil žádné relevantní informace o zemi původu, v jejichž světle by mohl výpověď stěžovatelky hodnotit.

Na jiném místě OAMP v rozhodnutí konstatuje, že „má pochybnosti“ o skutečnosti, že stěžovatelka odjela do Evropy, aniž by věděla, že bude nucena k prostituci. Jak doložil právní zástupce stěžovatelky, „zvl. v místě jejího pobytu (Benin City) a pak i u žen pocházejících z jejího kmene (Edo) skutečně dochází a to dlouhodobě k ‚rekrutací‘ mladých žen a dívek pro práci prostitutek v Evropě, přičemž tato skutečnost je navíc veřejně známa“. OAMP tedy bere za prokázané, že k obchodování nigerijských žen a dívek z kmene Edo do Evropy běžně dochází a jedná se dle něj o „veřejně známou“ skutečnost. Přesto pokládá za nevěrohodné, že stěžovatelka se mohla stát obětí tohoto zacházení, neboť – jak v rozhodnutí naznačuje – měla vědět, že se jí to může přihodit. OAMP výslovně uvádí, že podmínky, za nichž měla za pomoci zprostředkovatelů odjet, v ní „měly vzbudit pochybnosti“.³⁵ *Ad absurdum* naznačená úvaha správního orgánu znamená, že žádná z obchodovaných nigerijských žen nemá být dle OAMP považována za oběť obchodu s lidmi, protože si za své zobchodování „mohou samy“ vlivem své nedostatečné prozíravosti. Opět se přitom jedná o čistě spekulativní závěry správního orgánu.

Za zásadní z hlediska zhodnocení výpovědi stěžovatelky jako nevěrohodné OAMP označuje několik skutečností týkajících se samotného popisu zacházení se stěžovatelkou. Z nich OAMP – opět bez jakéhokoli posouzení ve světle relevantních informací o zemi původu či odborných materiálů o právní úpravě obchodování s lidmi – dovozuje, že stěžovatelku nelze považovat za oběť obchodu s lidmi. Nezbyvá mi než zopakovat, že uvedené okolnosti svědčí spíše o věcné neznalosti právní úpravy a definice obchodu s lidmi ze strany OAMP, jak již v podrobnostech vysvětlila bývalá zástupkyně ve zprávě o šetření (např. přesvědčení OAMP, že pokud dotyčná osoba není fyzicky omezena na svobodě a má k dispozici mobilní telefon, nemůže se jednat o oběť obchodu s lidmi). Především však poukazuji na to, že podobné hodnocení není (navzdory přesvědčení OAMP) hodnocením věrohodnosti tvrzení stěžovatelky. OAMP totiž ve své podstatě nezpochybňuje výpověď stěžovatelky a její hodnověrnost ohledně toho, zda byla, či nebyla omezena na svobodě, měla mobilní telefon apod. Tato tvrzení naopak bere za prokázaná.

Hodnocení, které na tomto místě rozhodnutí OAMP provádí, se ve skutečnosti spíše týká již samotného věcného naplnění definice obchodu s lidmi. Tedy posouzení toho, zda okolnosti, které stěžovatelka uvedla ve svých výpovědích, lze podřadit pod právní definici obchodu s lidmi. Na základě toho OAMP zpětně hodnotí i věrohodnost některých faktických tvrzení stěžovatelky, což pokládám za problematické, neboť jde o dvě odlišné

³⁴ Viz rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany ze dne 11. září 2019, s. 6.

³⁵ Tamtéž, s. 7.

roviny analýzy. Skutečnost, že by určitá okolnost uváděná stěžovatelkou neodpovídala naplnění definice oběti obchodu s lidmi, ještě neznámá, že je uvedení této okolnosti stěžovatelkou z toho důvodu nevěrohodné nebo nepravdivé. V podrobnostech odkazují na argumentaci obsaženou v části C.1 zprávy o šetření.

C.2.2 Proškolení pracovníků v problematice obchodování s lidmi

Oceňuji provedené školení zaměstnanců a distribuci materiálů zpracovaných v rámci projektu TRIPS.³⁶ Provedení tohoto opatření k nápravě hodnotím kladně. Jako jeho doplnění navrhuji, aby bylo zajištěno **opakování školení zaměstnanců oddělení mezinárodní ochrany OAMP na problematiku identifikace obětí obchodování s lidmi alespoň jednou za dva roky**. Považuji přitom za potřebné a vhodné, aby toto školení bylo primárně provedeno **externími odborníky na tuto problematiku** a bylo realizováno osobní formou, nikoli distribucí písemných podkladů.

Zároveň v souvislosti s proškolením příslušných pracovníků oddělení mezinárodní ochrany poukazuji na monitorovací zprávu expertní skupiny GRETA. Podle ní by české orgány měly podniknout další kroky k zajištění pravidelných školení o problematice obchodování s lidmi a právech obětí pro všechny příslušné odborníky včetně imigračních a azylových úředníků. Školení by se mělo začlenit do pravidelné odborné přípravy příslušných odborníků na všech úrovních, mělo by zahrnovat meziresortní expertizu a mělo by se provádět v celé zemi. Školící programy by mimo jiné měly mít za cíl zlepšit znalosti a dovednosti příslušných odborníků, které jim umožní identifikovat oběti obchodování s lidmi a poskytovat jim pomoc a ochranu.³⁷ Navržené opatření k nápravě se tak v zásadě shoduje i s tímto doporučením.

Ve vyjádření k tomuto stanovisku žádám o sdělení, jakým způsobem toto doporučení expertní skupiny GRETA, resp. mnou navržené opatření k nápravě naplníte.

Dále jako opatření k nápravě navrhuji, aby byly novým zaměstnancům OAMP **předávány materiály** týkající se identifikace obětí obchodování s lidmi, které má nyní OAMP k dispozici (zároveň upozorňuji, že je vhodné tyto materiály průběžně aktualizovat).

C.3 Stanovisko organizace La Strada

K pochybení spočívajícímu v nevypořádání se s doloženým stanoviskem organizace La Strada v rámci meritorního rozhodnutí se ředitelka OAMP ani v jedné ze svých reakcí nevyjádřila.

V kontextu předchozích závěrů, tedy toho, že OAMP vůbec neprovedl hodnocení stěžovatelky jako zranitelné osoby či jako oběti obchodování s lidmi, považuji toto pochybení

36 Projekt TRIPS: Identification of TRafficked International Protection beneficiaries' Special needs aneb projekt na podporu integrace obchodovaných držitelů mezinárodní ochrany. Dostupné z: <https://www.opu.cz/cs/2020/01/projekt-trips-identification-of-trafficked-international-protection-beneficiaries-special-needs-aneb-projekt-na-podporu-integrace-obchodovanych-drzitelu-mezinarodni-ochrany/>.

37 GRETA Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings, *Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by the Czech Republic* (Zpráva o provádění Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi Českou republikou). Přijata dne 21. listopadu 2019, publikována dne 11. února 2020, s. 28, odst. 92.

za o to závažnější. **OAMP totiž měl v rámci řízení k dispozici podklad, který se týkal hodnocení stěžovatelky jako oběti obchodování.** Šlo o dopis organizace La Strada ze dne 1. února 2018, dle něhož jde o oběť obchodu s lidmi. OAMP k němu ve svém rozhodnutí uvedl, že „aby mohl takové posouzení situace žadatelky přijmout jako relevantní pro správní řízení, je nutné, aby zhodnocení splňovalo jisté atributy posudku“.

Jak uvedla již bývalá zástupkyně, **OAMP pochybil tím, že odmítl v řízení uvedené stanovisko zohlednit.** OAMP mohl v řízení hodnotit pravost dokumentu (zda byl skutečně vydán organizací La Strada) a také věrohodnost informací v něm obsažených, nikoliv jej však odmítnout jako dokument nerelevantní pro správní řízení z důvodu, že „nesplňuje atributy posudku“. Ohledně podrobnější právní argumentace týkající se přiloženého stanoviska odkazují na strany 12 až 14 zprávy o šetření.

Považuji za důležité, aby k tomuto pochybení v budoucnu již nedocházelo. Jako **opatření k nápravě** proto navrhuji, aby ministr vnitra **metodicky vyjasnil, z jakých podkladů a materiálů mohou pracovníci oddělení mezinárodní ochrany OAMP při hodnocení zranitelnosti, resp. otázky, zda se osoba stala obětí obchodování s lidmi, vycházet.**³⁸ Konkrétně požaduji metodické vyjasnění, jak mají pracovníci postupovat v případech, kdy žadatel o mezinárodní ochranu předloží posudek či písemné stanovisko organizace, která se po odborné stránce zabývá problematikou, již se posudek věnuje. V návaznosti na závěry z šetření mám za to, že je nutné takový podklad v rámci řízení zohlednit, zvážit na základě něj další kroky (tedy např. provedení vlastní identifikace zranitelné osoby či oběti obchodování s lidmi) a vypořádat se s ním v textu rozhodnutí, příp. již dříve v rámci předběžného hodnocení zranitelnosti v úvodních fázích řízení.

Splnění tohoto opatření k nápravě (úprava či přijetí metodiky) očekávám ve **lhůtě 6 měsíců** od doručení závěrečného stanoviska. Po uplynutí této lhůty žádám o zaslání příslušného metodického materiálu či jeho výňatku, ze kterého bude splnění opatření k nápravě patrné.

C.4 Práce s informacemi o zemi původu

Ve zprávě o šetření shledala bývalá zástupkyně pochybení OAMP také v tom, že si v rámci řízení o žádosti o mezinárodní ochranu neopatřil relevantní zprávy o zemi původu stěžovatelky. S jejich využitím měl vyhodnotit, zda se stala obětí obchodování s lidmi, a také věcně posoudit žádost stěžovatelky o mezinárodní ochranu. Toto pochybení mělo zcela zásadní vliv na další průběh řízení včetně samotného posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.

OAMP si pro rozhodnutí o žádosti stěžovatelky zajistil čtyři zprávy o zemi původu (specifikované na straně 16 zprávy o šetření), přičemž žádná z nich neobsahuje ani dílčí informace o fenoménu obchodování žen z Nigérie do Evropy. Bez těchto informací však nemohl řádně vyhodnotit otázku, zda je stěžovatelka obětí obchodování s lidmi a zda jí v případě návratu do země původu hrozí pronásledování nebo vážná újma. **OAMP tak při svém rozhodování zcela rezignoval na zjištění relevantních informací o zemi původu,** které by se týkaly skutečností uváděných stěžovatelkou.

³⁸ Podrobněji se otázce podkladů pro vydání rozhodnutí věnovala bývalá zástupkyně na stranách 12 až 15 zprávy o šetření, z těchto obecných závěrů lze při formulaci metodického materiálu vycházet.

V rámci šetření podnětu bývalá zástupkyně vyhledala informace o problematice obchodování se ženami z Nigérie. Vycházela ze zpráv, které byly dostupné v době rozhodování o žádosti stěžovatelky o mezinárodní ochranu, a které si tedy mohl opatřit také OAMP. Shrnutí klíčových informací z těchto zpráv se nachází na stranách 10 až 12 zprávy o šetření. Z hlediska **identifikace stěžovatelky jako obchodované osoby** dospěla k závěru, že ve světle těchto informací (i bez jakýchkoliv podrobnějších informací získaných přímo od stěžovatelky) argumenty OAMP, které uvedl na podporu závěru, že stěžovatelka není obchodovanou osobou, neobstojí. Z pohledu samotného **věcného posouzení** žádosti zdůraznila, že k tomu, aby bylo možné posoudit riziko hrozící stěžovatelce po jejím návratu do Nigérie, bylo nutné posoudit, co jí v zemi původu hrozí. Při posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany musí OAMP zohlednit všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování.³⁹

Ředitelka OAMP se k tomuto pochybení ani v jedné ze svých reakcí nevyjádřila.

Jako **opatření k nápravě** navrhuji, aby ministr vnitra přijal opatření na odstranění tohoto systémového nedostatku,⁴⁰ který spočívá v chybné práci s informacemi o zemích původu žadatelů o mezinárodní ochranu. Konkrétně navrhuji vypracování písemného metodického pokynu vymezujícího zásady práce s informacemi o zemi původu, a to do **6 měsíců** od doručení tohoto stanoviska.

Dále navrhuji, aby ministr zajistil důsledné proškolení pracovníků oddělení mezinárodní ochrany v této oblasti, a to zejména na základě materiálů a výukových programů nabízených EASO, případně také ve spolupráci s akademickou obcí a UNHCR, do jehož mandátu mimo jiné spadá vzdělávací činnost v oblasti uprchlického práva (v tomto ohledu nabízím také možnost využít právníky Kanceláře veřejného ochránce, kteří se zabývají azylovým právem).

C.5 Provádění pohovoru osobou stejného pohlaví

Ve zprávě o šetření (v části C.3) bývalá zástupkyně zdůraznila význam vedení pohovoru osobou stejného pohlaví, jako je žadatel/ka o mezinárodní ochranu, a za přítomnosti tlumočnicka téhož pohlaví. OAMP v případě stěžovatelky pochybil tím, že se nesnažil v souladu s § 23 odst. 5 zákona o azylu při provedení pohovorů zajistit přítomnost osob stejného pohlaví.

Ředitelka OAMP ve svém vyjádření ke zprávě nadále trvá na závěru, že pro zajištění pracovníka a ustanovení tlumočnicka téhož pohlaví nebyl dán důvod.

Ohledně argumentace vysvětlující, proč je vhodné v rámci kontaktu se žadateli o mezinárodní ochranu zajistit osoby stejného pohlaví, opět odkazují na zprávu o šetření. Na tomto místě zdůrazňuji, že samotné vytvoření vhodných podmínek pro vedení pohovoru neznamena, že OAMP činí závěr, že je stěžovatelka obětí obchodování s lidmi,

³⁹ Článek 4 odst. 3 písm. a) kvalifikační směrnice.

⁴⁰ K obdobnému závěru ve vztahu k práci OAMP s informacemi o zemích původu dospěla také bývalá veřejná ochránkyně práv v rámci šetření několika desítek rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany vedených pod sp. zn. 4861/2018/VOP/BZ (str. 38 až 46 zprávy o šetření).

případně zranitelnou osobou. Plyne z toho pouze to, že existují okolnosti, které **nasvědčují, že by takovou osobou mohla být**. OAMP by i v takovém případě po provedení pohovoru (za přítomnosti osob stejného pohlaví) mohl dospět k závěru o nevěrohodnosti tvrzení žadatelky o udělení mezinárodní ochrany. Jeho závěr by však již nebyl zatížen procesním pochybením nezajištění (a ani nevyvinutím snahy o zajištění) vedení pohovoru osobou stejného pohlaví a za přítomnosti tlumočnicka stejného pohlaví.

Na povinnost zajistit dle možností přítomnost osob stejného pohlaví nemá vliv ani skutečnost, že právní zástupkyně ani stěžovatelka o přítomnost těchto osob výslovně nepožádaly. **V případě stěžovatelky** (žadatelky o udělení mezinárodní ochrany pocházející ze státu Edo v Nigérii, která do Evropy cestovala přes Libyi)⁴¹ **byly přítomny důvody hodné zvláštního zřetele pro zajištění vedení pohovoru i tlumočení osobou stejného pohlaví.**

Vyjádření ředitelky OAMP k tomuto pochybení tak nepovažuji za dostatečné. V rámci již navržených opatření k nápravě týkajících se proškolení pracovníků OAMP a doplnění metodických materiálů proto navrhuji, aby do těchto školení a materiálů **bylo zahrnuto také téma vedení pohovoru a jeho tlumočení osobami stejného pohlaví**, jakého je žadatel. Tak aby byli pracovníci OAMP schopni tyto situace rozpoznat, a bude-li to v jejich možnostech, zajistit pracovníky stejného pohlaví.

C.6 Ustanovení tlumočnicka *ad hoc*

Stran pochybení OAMP, které spočívá v nesprávném postupu při ustanovení tlumočnicka *ad hoc*, ředitelka OAMP odkázala na dřívější komunikaci. Bývalá ochránkyně toto pochybení konstatovala již ve zprávě o šetření ze dne 31. října 2018, sp. zn. 4861/2018/VOP/BZ. V následném závěrečném stanovisku ze dne 21. června 2019 se tomuto pochybení věnovala podrobněji a formulovala následující opatření k nápravě spočívající v tom, aby Ministerstvo vnitra:

„Postupovalo při ustanovování tlumočnicků v rámci řízení o mezinárodní ochraně v souladu se zákonem o znalcích a tlumočnících. V případě, že ministerstvo při výběru tlumočnicků spolupracuje s agenturou, je třeba, aby nastavilo podmínky této spolupráce tak, aby byly v souladu se zákonem o znalcích a tlumočnících. V případě, že agentura dodá tlumočnicka, který není zapsán v seznamu tlumočnicků, a zároveň nebudou splněny podmínky pro ustanovení tlumočnicka postupem dle § 24 zákona o znalcích a tlumočnících, nelze tohoto tlumočnicka ustanovit. Pokud ministerstvo v konkrétním případě dospěje k závěru, že je nutné ustanovit tlumočnicka postupem podle § 24 zákona o znalcích a tlumočnících, musí toto své rozhodnutí vždy náležitě odůvodnit.“

Ministr vnitra ve svém následném vyjádření ze dne 16. července 2019, č. j. MV-34166-10/OAM-2018, uvedl: „K Vašemu návrhu opatření k nápravě, který spočívá v řádném postupu při ustanovování tlumočnicků, sděluji, že jsem vedení odboru uložil, aby zajistil dodržování postupu podle zákona o znalcích a tlumočnících.“

Ustanovení tlumočnicka v řízení o žádosti stěžovatelky o mezinárodní ochranu tedy časově předcházelo citované komunikaci a příslibu ministra vnitra ohledně provedení opatření k nápravě. Z toho důvodu **považuji opatření k nápravě dohodnuté v rámci spisu 4861/2018 za relevantní a dostačující** také v tomto případě. Případ stěžovatelky však

41 Tyto skutečnosti byly OAMP známy již z rozhodnutí o zajištění stěžovatelky.

ukazuje, že v rámci předchozího šetření nešlo o ojedinělé excesy, ale že k pochybení OAMP při ustanovování tlumočnicků docházelo systematicky. Proto apeluji na to, aby bylo opatření k nápravě v praxi skutečně dodržováno.

D. Opatření k nápravě

Závěrečné stanovisko zasílám ministrovi vnitra a žádám, aby mi podle § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv sdělil, zda a jakým způsobem provede v textu navržená opatření k nápravě. Odpověď očekávám ve lhůtě **60 dnů** od doručení stanoviska, realizaci jednotlivých opatření poté ve lhůtách uvedených v textu závěrečného stanoviska.

Pro přehlednost připojuji seznam opatření k nápravě seřazený podle jednotlivých témat:

Posuzování zranitelnosti v průběhu řízení

- Metodika posuzování zranitelnosti žadatele o mezinárodní ochranu v průběhu řízení o žádosti, včetně zohlednění dvoufázovosti posouzení a zahrnutí tématu vedení pohovoru a jeho tlumočení osobami stejného pohlaví, jako je žadatel (zaslání existující metodiky, případně vytvoření nové ve lhůtě 6 měsíců).
- Jednotný a transparentní způsob záznamu do spisu o tom, že OAMP vyhodnotil již v rané fázi řízení zranitelnost žadatele o mezinárodní ochranu v souladu s příslušnými právními předpisy a citovanou judikaturou (promítnout v metodice, zavést do praxe v návaznosti na metodiku).

Obchodování s lidmi

- Pravidelná školení pracovníků oddělení mezinárodní ochrany alespoň jednou za dva roky, a to externími odborníky na problematiku.
- Aktualizace materiálů týkajících se identifikace obětí obchodování s lidmi, jejich distribuce mezi pracovníky oddělení mezinárodní ochrany.

Podklady pro vydání rozhodnutí ve vztahu k posouzení zranitelnosti

- Metodicky vyjasnit, z jakých podkladů a materiálů mohou pracovníci oddělení mezinárodní ochrany OAMP při hodnocení zranitelnosti, resp. otázky, zda se osoba stala obětí obchodování s lidmi, vycházet (ve lhůtě 6 měsíců).

Informace o zemi původu

- Metodické vyjasnění zásad práce s informacemi o zemích původu (ve lhůtě 6 měsíců).

Pokud ministr vnitra nepřijme opatření k nápravě, nebo provedená opatření nebudou považovat za dostatečná, podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv vyrozumím vládu, případně mohu o svých zjištěních informovat veřejnost.

Stanovisko zasílám rovněž zástupci stěžovatelky.

Brno 17. dubna 2023

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)